

Мистецтво перехресного допиту

Теорія суперечки - предмет, абсолютно не опрацьований сучасною наукою. Суперечка має величезне значення в житті, в науці, в державних і громадських справах. Де немає дискусії про важливі, серйозні питання, там - застій. Книга, що пропонується читачу, має завдання поповнити цю нестачу для осіб, зовсім не знайомих з логікою. Це - перероблений на засадах теорії ведення дискусій витяг з великої праці автора, присвяченої прикладній логіці, - праці, призначеної для осіб, знайомих хоча б з основами логіки.

ФРАНСІС Л. ВЕЛЛМАН

МИСТЕЦТВО ПЕРЕХРЕСНОГО ДОПИТУ

Видавничий дім
«Центр учбової літератури»
Київ – 2026

ФРАНСІС Л. ВЕЛЛМАН

МИСТЕЦТВО ПЕРЕХРЕСНОГО ДОПИТУ

Видавничий дім
«Центр учбової літератури»
Київ – 2026

УДК 343.138
В 95

Веллман Л. Франсіс

В 95 Мистецтво перехресного допиту / Франсіс Л. Веллман. – Київ: Видавничий дім «Центр учбової літератури», 2026. – 280 с.

ISBN 978-611-01-3629-7

Теорія суперечки – предмет, абсолютно не опрацьований сучасною наукою. Суперечка має величезне значення в житті, в науці, в державних і громадських справах. Де немає дискусії про важливі, серйозні питання, там – застій. Книга, що пропонується читачу, має завдання поповнити цю нестачу для осіб, зовсім не знайомих з логікою. Це – перероблений на засадах теорії ведення дискусій витяг з великої праці автора, присвяченої прикладній логіці, – праці, призначеної для осіб, знайомих хоча б з основами логіки.

ISBN 978-611-01-3629-7

© Франсіс Л. Веллман, 2026.
© Видавничий дім «Центр учбової літератури», 2026.

Книга Франсіса Л. Веллмана «Мистецтво перехресного допиту» цитувалася десятки разів у літературі судової адвокатури. Вона є робочим стандартом з першого її видання 1903 року. Я хотів би насамперед познайомити вас із містером Веллманом, а потім із його чудовою книгою. Я хотів би переконати вас прочитати цю книгу уважно. Я також запропоную вам, як її слід читати, тому що, якщо ви пропускатимете його посилання на сучасні для нього події, які далекі від нашого часу, ви пропустите безліч кумедних і мудрих епізодів. Я також відверто визнаю, що стиль Веллмана відображає соціальні настанови того часу, притаманні людям у його суспільному становищі, і я хотів би попередити вас, що ви зіткнетеся з деякими прикладами цього в книзі.

Френсіс Л. Веллман

Протягом усієї своєї професійної кар'єри Франсіс Л. Веллман був судовим адвокатом. Він народився 1854 року в Бруклайні, штат Массачусетс, у заможній родині. Він закінчив Гарвардський коледж. У 1878 році він закінчив Гарвардський юридичний університет із найвищим балом у класі. Після його закінчення він читав лекції в Гарварді і на юридичному факультеті в Бостоні, а також був практикуючим адвокатом у сенатора Бейнбріджа Вадлея. Він переїхав до Нью-Йорка 1883 року для роботи в офісі юрисконсультів Нью-Йоркської міської корпорації, і саме тоді почалася його кар'єра судового адвоката. Він представляв місто Нью-Йорк у найрізноманітніших цивільних справах протягом семи років і заслужив прекрасну репутацію.

Веллмана призначили першим окружним прокурором графства Нью-Йорк 1891 року. Він розслідував багато знаменитих справ.

Однією з його спеціальностей був судовий доказ. Через свій інтерес до криміналістики він розвинув техніку розгляду у справах, пов'язаних з отруєнням, і був провідним прокурором у двох знаменитих справах, де чоловіки отруїли своїх дружин. Він виграв обидві справи, вміло використавши токсикологічні докази і провівши блискучий допит експертів захисту. Цікаві деталі цих справ ви знайдете в книзі.

Прокурорська кар'єра Веллмана різко обірвалася внаслідок конфлікту. З газет того часу незрозуміло, чому він публічно пішов з посади окружного прокурора в 1894 році. Він розслідував корупцію в поліції і натикався на перешкоди з усіх боків – йому заважали і поліцейські чиновники, і мерія. Потім його противники розкритикували той факт, що він мав приватну практику в цивільних справах, паралельно працюючи на державній службі, хоча так на той час у Нью-Йорку робили багато хто. Метушня, що панувала в Нью-Йоркській партійній політиці наприкінці XIX століття, наводить на думку, що Веллман нажив собі політичних ворогів.

З 1984 року в нього була солідна практика «баристера», заснована здебільшого на направлених іншими адвокатами судових справах. Головним чином він представляв цивільних відповідачів: страхові компанії, транзитні компанії та інші ділові підприємства. У нього була активна адвокатська практика, що видно з судових архівів, до 1930-х. Він був другом і колегою адвокатів свого покоління і наступного. Він помер 7 червня 1942 року у віці 87 років.

Книга Веллмана

У цієї книги довга історія. Веллман опублікував перше видання 1903 року. У першій дюжині розділів він викладає докладну історію перехресного допиту, збагачену прикладами, узятими переважно з його практики. Він також включає розповіді про інших перехресних допитувачів і допити. Після цього слідує півдюжини глав, кожна з яких присвячена перехресному допиту у відомій справі. Один рецензент (Д.Д.Ф.) написав

в «Адвокатському журналі Єля», що книга «загалом... повчальна» і «надзвичайно цікава». У 1910 році ще один автор «Адвокатського журналу Єля» похвалив роботу Веллмана про перехресний допит медичних експертів і знайшов, що його книга «чудова».

Це перевидання другого видання книги, яке з'явилося 1904 року. Веллман згодом видав ще дві версії, але без особливих змін в основній частині книги. Скоріше, він прибрав деякі відомі допити, замінивши їх на інші. Я прочитав усі чотири видання і згоден з видавцями, що те, що ви тримаєте зараз у руках, найкраще. Перехресні допити, наведені тут, повчальні, а деякі з них пробуджують у пам'яті інші справи, що відіграли важливу роль в історії Сполучених Штатів та Англії.

Я не усвідомлював, скільки користі мені принесло вивчення підходу Веллмана, доки не перечитав цю книжку. Він не стереотипний. Він, наприклад, не повчає, що навідні запитання завжди кращі або що стислість завжди розсудлива. Він усвідомлює, що ми можемо не погоджуватися з тим, що говорить свідок, з багатьох причин, які стосуються всіх дефектів людських свідчень: провал у пам'яті, недосконалі спостереження або навіть просте непорозуміння. Він нагадує нам, що насправді у світі «набагато менше лжесвідчень, ніж вважають недосвідчені». Він радить нам ретельно вивчати всіх свідків протилежної сторони, для того щоб побачити не тільки джерело і характер нашої незгоди зі свідченнями свідка, а й найбільш виграшний підхід до перехресного допиту.

Веллман робить переконливе розмежування між «дискредитацією свідчень» і «дискредитацією свідка». Свідок може просто помилятися, з різних причин, і тим не менш триматися за свою «правду». Інший свідок може навмисне фальсифікувати свідчення, і це має бути виявлено. Один із довших прикладів перехресного допиту в наступному розділі – зі справи щодо порушення зобов'язання, розглянутої в Нью-Йорку 1875 року. Порушення зобов'язання одружитися були улюбленою темою судових процесів XIX століття в Англії, Ірландії та Сполучених Штатах. Вони вимагали майстерності та красномовс-

Передмова Майкла Е. Тігара	3
Френсіс Л. Веллман.....	3
Книга Веллмана.....	4
Примітка про суспільний стан і епоху.....	8
Висновок.....	9
Передмова до другого видання	10
Передмова	12
Частина I. Принципи перехресного допиту	13
I. Вступ	13
II. Методи перехресного допиту	18
III. Суть перехресного допиту.....	26
IV. Перехресний допит лжесвідка	37
V. Перехресний допит експертів.....	53
VI. Послідовність перехресного допиту.....	83
VII. Безсловесний перехресний допит.....	88
VIII. Перехресний допит «помилки у свідченнях».....	97
IX. Перехресний допит і математична ймовірність – характер допитувача і т. д.	106
X. Перехресний допит для встановлення доброчесності та зловживання ним	117
XI. Деякі знамениті перехресні допитувачі та їхні методи.....	125
Частина II. Найвідоміші приклади перехресного допиту	144
I. Перехресний допит міс Мартінез поважним Джозефом Х. Чоатом у знаменитій справі про порушення обіцянки Мартінез проти справ Валла.....	144
II. Перехресний допит Річарда Піготта сером Чарльзом Расселлом перед Парнелльською комісією.....	198
III. Перехресний допит доктора N у справі Карлайла В. Гарріса.....	211
IV. Справа лікарні Бельв'ю	221
V. Перехресний допит Гіто, вбивці президента Гарфілда, проведений містером Джоном К. Портером	242
VI. Перехресний допит поважним Джозефом Х. Чоатом Расселла Сейджа у справі Ледлоу проти Сейджа (<i>другий судовий процес</i>)	256
VII. Золоті правила щодо допиту свідків	269
Примітки	275

ПОПУЛЯРНЕ ВИДАННЯ

Франсіс Л. Веллман

МИСТЕЦТВО ПЕРЕХРЕСНОГО ДОПИТУ

Підписано до друку 18.12.2025 р. Формат 60х84 1/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Cambria.
Ум. друк. арк. 8,48. Тираж 300 прим.

ТОВ Видавничий дім «Центр учбової літератури»

Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 581 від 03.08.2001 р.

Перейти на сайт →